

Podstawowe dane osobowe recenzenta
prof. dr hab. Zdzisław Łapiński
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka
ul. św. Tomasza 43,
31-027 KRAKÓW

Kraków, 15.08.2018

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu Wydział Instrumentalny, pismo z dn. 26.06.2018r., zlecenie podjęte na podstawie art. 14 ust.2 pkt.1 ustawy z dn. 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595 z późn. zm.), w związku z art. 33 ust.2 ustawy z dn. 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr. 112 poz. 654).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dn. 8.03.2016 r. w sprawie wszczęcia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka **mgr Urszuli Kopijkowskiej** wyznaczenie promotora i dwóch recenzentów. W świetle ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, art. 6 (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.) Rada Wydziału Instrumentalnego posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Liczba uprawnionych członków Rady wynosi **25** osób. Na posiedzeniu było obecnych **23** uprawnionych członków Rady. Oddano **23** głosy ważne: **23** za wyznaczeniem mej osoby recenzentem, **0** głosów wstrzymujących się oraz **0** przeciwnych. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego rady pisma, informującego o wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pani **mgr Urszuli Kopijkowskiej pt. „Wielokulturowość w twórczości Mieczysława Wajnberga. Analiza i interpretacja wybranych utworów wiolonczelowych”** została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia rady w dniu 8.03.2016 roku:

- uchwała o wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Kandydatki
- uchwałę Rady Wydziału Instrumentalnego,
- protokół komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań,

- lista obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego,
- dokumentację przewodu doktorskiego mgr Urszuli Kopijkowskiej
- jeden egzemplarz pracy doktorskiej Kandydata.

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani mgr Urszula Kopijkowska urodziła się 5 września 1986 r. w Białymstoku, gdzie uczęszczała do szkół muzycznych I i II stopnia. W 2005 r. podjęła studia w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie prof. Andrzeja Zielińskiego i ad. Piotra Hausenplasa, które ukończyła w 2010 r. W trakcie studiów przebywała na rocznym stypendium (lata 2007/2008) w Real Conservatorio Superior de Música „Victoria Eugenia” de Granada w Hiszpanii w klasie wiolonczeli prof. Gabriela Delgado.

W latach 2010/2011 uczęszczała na Podyplomowe Studia Organizacji Eventów i Sponsoringu w Wyższej Szkole Promocji w Warszawie.

Od 1998 r. Kandydatka podnosiła kwalifikacje na licznych kursach mistrzowskich pod kierunkiem tak znamienitych pedagogów jak: Andrzej Bauer, Alexandr Boyarsky, Paweł Głombik, Erich Oskar Hutter, Reinhard Latzko, Urszula Marciniec-Mazur, Kazimierz Michalik, Ivan Monighetti, Andrzej Orkisz, Quartetto do Cremona, Royal String Quartet, Heinrich Schiff, Tomasz Strahl, Niels Ulmer, Andrzej Zieliński.

Jeszcze jako uczennica szkolnictwa muzycznego niższego stopnia zdobywała nagrody na międzynarodowych i krajowych konkursach muzycznych.

Jest laureatką nagrody Ministra Kultury i Sztuki, Muzycznego Forum Młodych, a Jej umiejętności zostały docenione poprzez przyznanie licznych stypendiów, pozwalających na dodatkowy rozwój artystyczny.

Kandydatka była związany pracą jako artysta i pedagog:

- w latach 2008-2011 z Polską Orkiestrą Sinfonia Iuventus
- od roku 2012 do dzisiaj z operą Wrocławską na stanowisku muzyka solisty – zastępcy koncertmistrza wiolonczel
- od roku 2014 do dzisiaj z Akademią Muzyczną im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu jako pracownik dydaktyczny
- od roku 2014 z Teatrem Muzycznym „CAPITOL”

Mgr Urszula Kopijkowska jako solistka koncertowała z orkiestrami we Wrocławiu, Łomży, Legnicy i Białymstoku. Prowadzi także ożywioną działalność kameralną w duecie z Katarzyną Neugebauer.

Kandydatka działa bardzo aktywnie w obszarze muzyki orkiestrowej – w trakcie pobytu na stypendium była koncertmistrzem Orkiestry Real Conservatorio Superior de Música „Victoria Eugenia” de Granada, przez cztery lata była członkiem Polskiej Orkiestry Sinfonia Iuventus, współpracowała z orkiestrą Sinfonia Varsovia, z którymi koncertowała w Polsce oraz poza granicami: na Litwie, Ukrainie, we Francji, Szwajcarii, Niemczech, Włoszech, Hiszpanii, Portugalli, w Chinach, Japonii i Rosji. W 2012 r. wzięła udział międzynarodowym projekcie „The World Orchestra”, a w 2015 r. brała udział w Międzynarodowym festiwalu orkiestrowym w Chile. Od 2012 r. współpracuje na stałe z Operą Wrocławską, gdzie wykonała ponad 550 spektakli, w tym 20 premier.

Współpracowała z tak wybitnymi artystami jak Krzysztof Penderecki, Gabriel Chmura, Antoni Wit, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Jerzy Semkow, Ivan Monighetti, Maxim Vengerov czy Ian Hobson. Koncertowała w najważniejszych salach koncertowych w Polsce oraz w wielu znaczących ośrodkach muzycznych na całym świecie.

Brała udział w wielu festiwalach takich jak; Warszawska Jesień, Międzynarodowy Festiwal „La folle Journée”, Festiwal Muzyczny w Łącutie a także w Inauguracji Roku Chopinowskiego w Hiszpanii i Portugalli, Sommerfest Spiel w Xanten czy World Expo 2010 w Szanghaju.

Mgr Urszula Kopijkowska wykazała 28 koncertów jako solistka i kameralistka, 27 koncertów jako członek zespołów orkiestrowych, 18 koncertów jako członek orkiestry Sinfonia Iuventus i 515 spektakli operowych jako członek orkiestry Opery Wrocławskiej. Dokumentacja została ułożona bardzo czytelnie i precyzyjnie. Ilość koncertów i ich zróżnicowanie świadczy o dużej aktywności artystycznej Doktorantki.

Repertuar Kandydatki nie jest duży, lecz satysfakcjonujący - zawiera koncerty Lutosławskiego, Wajnerberga, Wariacje „Rococo” Czajkowskiego; sonaty Beethovena, Griega, Rachmaninowa, Debussy’ego oraz znaczącą ilość utworów kameralnych na trio, kwartet, kwintet czy nonet.

Obrazu dopełnia udział w spektaklach operowych, gdzie Kandydatka wykazała 43 różne pozycje.

Na działalność dydaktyczną składa się współpraca z prof. Urszulą Marciniec-Mazur przy przygotowaniu studentów do egzaminów, egzaminów dyplomowych i konkursów, prowadzenie zespołów kameralnych oraz autorskich zajęć „Praktyka kameralna”. Spośród przygotowywanych studentów należy szczególnie zauważyć sukcesy Tomasza Szewczyka.

Choć dorobek artystyczny i pedagogiczny Kandydatki nie podlega ocenie należy stwierdzić, że osiągnięcia artystyczne i pedagogiczne Pani mgr Urszuli Kopijkowskiej stanowią znaczący wkład w polską kulturę muzyczną na terenie kraju jak również w zakresie jej propagowania poza granicami Polski.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr Urszuli Kopijkowskiej składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD, zawierającej utwory wiolonczelowe Mieczysława Wajnerberga oraz opisu dzieła artystycznego pt. „Wielokulturowość w twórczości Mieczysława Wajnerberga. Analiza i interpretacja wybranych utworów wiolonczelowych”

Na dzieło artystyczne składają się:

Mieczysław Wajnerberg – Sonata nr 1 na wiolonczelę i fortepian op.21

Mieczysław Wajnerberg – Koncert wiolonczelowy op.43

Mieczysław Wajnerberg – Sonata nr 3 na wiolonczelę solo op.106

Sonata op.21 jest dziełem dwuczęściowym.

I cz. Lento ma non troppo ujmuję lirycznym dźwiękiem, szczególnie we fragmentach o niewielkim napięciu dynamicznym. W wyższych rejestrach w dynamice *forte* dźwięk jest nieco zduszony, a vibracja lekko ściśnięta, wskutek czego czasem brak jest pełni brzmienia.

II cz. Un poco moderato. Lento ma non troppo jest wykonana dość ostrożnie pod względem dynamicznym, ale za to dźwięk przez cały czas brzmi pełnią alikwotów, a na szczególne podkreślenie zasługuje doskonała intonacja w kadencji i dobre uchwycenie formy całej części.

Ogólny odbiór sonaty op. 21 jest bardzo pozytywny – dobry klimat utworu, prawidłowo zarysowana forma i świetna intonacja

Koncert wiolonczelowy op.43 to dzieło czteroczęściowe.

I cz. Adagio zaprezentowana jest dobrze pod względem instrumentalnym jednak wyrazowo jest zbyt mało zróżnicowana. Mam świadomość, że wykonanie z orkiestrą ma swoje prawa dynamiczne, jednak skala dynamiczna pomiędzy *pp* a *ff* powinna być zauważalna. Odnoszę wrażenie, że Doktorantka zbyt szybko reaguje na znaki dynamiczne typu *diminuendo* lub *crescendo* co powoduje nagły spadek (lub wzrost) napięcia zamiast długiej frazy. Mini-kadencja zapisana triolami ćwierćnutowymi (występująca dwukrotnie) może być zagrana jako *recitativo* z pewną dowolnością rytmiczną, ale powinno to być raczej *rubato* a nie wykonanie tych taktów dwukrotnie szybciej, gdyż jest to raczej deformacja rytmiczna.

II cz. Moderato - Lento brzmi w wykonaniu Kandydatki dość spokojnie, lecz zbyt mało tanecznie. Urokliwe początkowe *espressivo* rozwija się bardzo dobrze, ale pierwsza kulminacja brzmi za mało żarliwie, za mało dramatycznie (jest zaznaczone *ff*). Poza zbyt małym zróżnicowaniem dynamiczno-napięciowym cała część brzmi pięknie. Dobrze została uchwycona forma całej części.

III cz. Allegro - Cadenza jest za wolna i przyciężkawa. Oznaczenie *Allegro* odnosi się do półnuty z kropką – realizacja tego tempa powinna stworzyć wrażenie szalonego, obłąkanego tańca, a Doktorantka prezentuje wersję dość zachowawczą, co słychać również

w *Cadenzy*. Jednak należy podkreślić bardzo precyzyjne wykonanie pod względem artykulacyjnym i intonacyjnym (znakomite dwudźwięki w kadencji).

IV cz. *Allegro – Adagio – Meno mosso* jest wykonane z ostrożną brawurą., ale również za wolno. *Allegro* zapisane jest w metrum 2/2 – Doktorantka realizuje bardzo czytelne i klarowne przebiegi, ale słucha się tej części bez zainteresowania. Wrażenie byłoby większe, gdyby Kandydatka operowała planami harmonicznymi i bardziej zróżnicowaną kolorystyką brzmienia. Końcowe *Adagio* jest zagrane pięknym dźwiękiem, doskonale przypominając początek Koncertu

Ogólne wrażenie po wysłuchaniu Koncertu op.43 jest bardzo pozytywne – ładny dźwięk, świetna intonacja, czytelna fraza i forma. Drobne zastrzeżenia do charakteru nie mają wpływu na moją wysoką ocenę tej interpretacji, gdyż należy szczególnie podkreślić, że jest to rejestracja koncertu „na żywo”.

Sonata nr 3 na wiolonczelę solo to dzieło również czteroczęściowe

I cz. *Allegro* jest zaprezentowana w dość dobrym tempie, lecz bez większych zróżnicowań charakterologicznych, na podobnym poziomie emocjonalnym, przez co odbiera się tę część jako mało ciekawą etiudę, wykonaną bardzo poprawnie.

II cz. *Allegretto* jest bardzo precyzyjna, ale za wolna – brak jej lekkości wynikającej z samego określenia (*Allegretto* to lekkie *Allegro*). Część ta powinna bardziej kojarzyć się ze *scherzem*, niż ze solidną grą na wiolonczeli.

III cz. *Lento* jest zaprezentowane poprawnie, lecz brakuje czasem neoromantycznej żarliwości.

IV cz. *Presto* składa się z modułu określanego przez Doktorantkę mianem „refrenu” i epizodów znajdujących się pomiędzy „refrenami” pokrewnych motywicznie i charakterologicznie. Główne motywy są zaprezentowane znakomicie – unerwione, doskonale artykulacyjnie. Natomiast epizody kantylenowe, kontrastujące charakterem są zbyt mało śpiewne, jak gdyby nie miały większego znaczenia.

Pragnę podkreślić, że pomimo pewnych drobnych zastrzeżeń w przedstawionych utworach, Kandydatka prezentuje całą paletę środków niezbędnych do realizacji swych zamierzeń artystycznych, wykazuje bogatą wyobraźnię i doskonałą technikę instrumentalną. Wysoka jakość wykonania, piękny dźwięk, dobra artykulacja i swoboda w operowaniu różnymi środkami wykonawczymi – te czynniki stanowią o wyjątkowej wartości prezentowanych dzieł artystycznych. Osobny ukłon należy się współwykonawcom prezentowanych kompozycji – pianistce Katarzynie Neugebauer-Jastrzębskiej i Akademickiej Orkiestrze Symfonicznej Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu pod batutą Jana Miłosza Zarzyckiego. Znakomita współpraca kameralna pianistki i wiolonczelistki oraz bardzo dobre przygotowanie i poprowadzenie orkiestry w trudnym instrumentalnie i wyrazowo akompaniamencie w sposób znaczący podnoszą wartość tego nagrania.

Część opisowa składa się z wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia, bibliografii i spisu utworów Mieczysława Wajnberga.

We wstępie mgr Urszula Kopijkowska przedstawia czynniki, które były asumptem do napisania tej pracy. Czyni to sposób bardzo przekonujący, a szczególnie przekonało mnie zwrócenie uwagi na wielokulturowość jako potencjalne źródło inspiracji.

Rozdział I bardzo wnikliwie omawia życie kompozytora – skomplikowane, pełne biograficznych niejasności, poczynając od pisowni nazwiska i daty urodzenia poprzez różne wersje wydarzeń związanych z życiem i twórczością Mieczysława Wajnerberga.

Rozdział II omawia różne oblicza twórczości kompozytora w kontekście wielokulturowości. Początkowo byłem zaskoczony samym pomysłem zestawienia artystów różnych dziedzin sztuki i takiego doboru Mistrzów, jednak zostałem całkowicie przekonany przez wywody przeprowadzone przez Doktorantkę. Nie istniejemy sami we wszechświecie, a im bogatsze kulturowo i bardziej skomplikowane otoczenie, tym większa możliwość czerpania zeń przez artystów. Zaprezentowanie sylwetek Mikołaja Roericha, Karola Szymanowskiego i Jarosława Iwaszkiewicza było znakomitą preludium do przedstawienia wpływów i odbicia różnych kultur i zjawisk zachodzących w świecie w twórczości Wajnerberga. Mieszanka kultury polskiej i żydowskiej, wpływy Mińska i Taszkientu, fascynacja Szostakowiczem, a nad tym wszystkim górująca niepewność polityczna – z takiego tygla wyłaniały się genialne dzieła Mistrza.

Rozdział III zatytułowany „Analiza i interpretacja wybranych utworów wiolonczelowych” jest w rzeczywistości wyłącznie bardzo gruntowną analizą trzech dzieł nagranych przez Doktorantkę. Bardzo precyzyjnie opisana fraza po frazie, współzależność i współdziałanie z fortepianem (w Sonacie) i orkiestrą (w Koncercie), czasem za pomocą bardzo górnolotnych (ale adekwatnych) stwierdzeń z pewnością pozwoli na lepsze zrozumienie struktury i formy tych dzieł, ale obawiam się, że na interpretację ten rozdział będzie miał niewielki wpływ.

Zakończenie jest bardzo dobrym podsumowaniem tej ciekawej pracy wraz z dołączonym spisem utworów Mieczysława Wajnerberga.

Bibliografia jest bardzo bogata i prawidłowo skonstruowana z jednym zastrzeżeniem: utwory wykorzystane do tej pracy powinny się znaleźć w materiałach źródłowych z podaniem wydawcy i daty wydania.

Konkluzja

Reasumując należy stwierdzić, iż praca doktorska mgr Urszuli Kopijkowskiej jest odzwierciedleniem jej artystycznych i naukowych wizji. Dzięki starannie opracowanym narzędziom badawczym i sztuce wykonawczej rozwiązuje w sposób wyczerpujący przedstawioną problematykę, wzbogacając literaturę wiolonczelową o nowe spojrzenie na trzy wybitne dzieła wielkiego, choć mało docenianego kompozytora. Na tym moim zdaniem polega znaczący wkład tej pracy w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktoranta jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że doktorantka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób doktorantka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Pracę doktorską Pani mgr Urszuli Kopijkowskiej przyjmuję.**

Prof. dr hab. Zdzisław Łapiński